

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૨૫/૧૯૯૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

એસ. ડી./-

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી જસ્ટીસ ગીતા ગોપી

એસડી/-

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર

હા.

ના.

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

જાફુ બાવલા સોઢા અને અન્ય

દેખાવ:

શ્રી હાર્દિક સોની, અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટે એપિલકેશન
વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે ઉલ્લંઘન
નિશિત પી આચાર્યા (૯૩૦૮) વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નં.

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાાયમૂર્તિ શ્રી ગીતા ગોપી

તારીખ:૧૬/૦૧/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા માનનીય ન્યાાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા)

૧. દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૭૮ (૧) (૩) હેઠળ દાખલ કરવામાં
આવેલી હાલની અપીલ, ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (આઈ. પી. સી.) ની
કલમ ૩૦,૩૨૩,૫૦૪ અને ૩૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે આરોપીઓને
નિર્દોષ જાહેર કરીને ૧૯૯૪ના સત્ર કેસમાં જામનગરના વિદ્વાન વધારાના સત્ર
ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ વિરુદ્ધ નિર્દેશિત છે.

૨. આંક ૧ ખાતેના આરોપ મુજબ અને આંક ૨૨ ખાતેના પ્રથમ માહિતી અહેવાલ મુજબ ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ છે કે લગભગ ૯ વાગ્યે તમામ આરોપીઓએ મૃતક-હાસમ મામેદ બુચડ પર લાકડીઓ અને પાઈપથી હુમલો કર્યો હતો.આવા હુમલાનું કારણ રસ્તાનો ઉપયોગ કરવાના વિવાદ સાથે સંબંધિત છે, આરોપીઓએ મૃતક પર લાકડીઓ અને લોખંડની પાઈપથી હુમલો કર્યો હતો.ટ્રાયલ કોર્ટે મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, મૃતક પરનું કૃત્ય/હુમલો આત્મરક્ષામાં હતો કારણ કે આરોપીને પણ ૧૯ ઈજાઓ થઈ હતી તેવું રેકૉર્ડ કરીને આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.

૩. શરૂઆતમાં, વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી હાર્દિક સોનીએ રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ જાહેરનામાને રદબાતલ કરવાની જરૂર છે, કારણ કે પુરાવા દર્શાવે છે કે તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલું કૃત્ય આત્મરક્ષામાં નહોતું.એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે પુરાવા દર્શાવે છે કે હકીકતમાં આરોપી બાવલા સોઢાએ મૃતક પર તેના શરીરના મહત્વપૂર્ણ ભાગ એટલે કે માથા પર પાઈપથી હુમલો કર્યો હતો, જેના પરિણામે તેને ઈજાઓ થઈ હતી.તેમણે પીડબ્લ્યુ ૧-ડૉ. બંશીધર ગણપતલાલ ગુમાની જુબાનીનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેમણે મૃતકનું પોસ્ટમોર્ટમ હાથ ધર્યું છે.તેમણે રજૂઆત કરી છે કે પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ તેમજ પુરાવા દર્શાવે છે કે તેમની ખોપરી પર અસ્થિભંગ થયો હતો અને તે મુજબ, મૃતકનું ઘટનાસ્થળે જ મોત થયું હતું.ફરિયાદી-પીડબ્લ્યુ ૩-જાકુ દાઉદ

બુચાદના પુરાવાનો ઉલ્લેખ કરીને, જે મૃતકનો ભત્રીજો છે, તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે તેની જુબાની જે રીતે ઘટના બની છે તે સ્થાપિત કરે છે.તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આ સાક્ષીએ સ્પષ્ટ રીતે આરોપી નંબર ૧ નું નામ લીધું છે જેણે મૃતક પર લોખંડની પાઈપથી હુમલો કર્યો હતો.તેવી જ રીતે, તેમણે અન્ય એક નજરે જોનાર સાક્ષી, પીડબ્લ્યુટ-જુમા અલીભાઈની જુબાનીનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જે મૃતકના નજીકના સંબંધી છે અને રજૂઆત કરી છે કે તેમણે આરોપી કાકા અને અન્ય આરોપીનું નામ ગુનામાં લીધું છે.પીડબ્લ્યુ ૭-જીનતબેન હસંભાઈના પુરાવાનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જે મૃતકની પત્ની છે અને તેણે રજૂઆત કરી છે કે તેણે અન્ય સાક્ષીઓની જેમ જ જુબાની આપી છે.અંતે, એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં ૩૧૩ નિવેદનોમાં, તમામ આરોપીઓએ સ્વીકાર્યું છે કે તેઓએ મૃતક પર હુમલો કર્યો હતો.આમ, એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાને રદ કરી શકાય.

જ. અમે રજૂઆતો સાંભળી છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોની તપાસ કરી છે.

પ. અહીં ઉપર સૂચવ્યા મુજબ, ફરિયાદી પક્ષનો કેસ જે પ્રદર્શન ૧ અને એફ. આઈ. આર. પરના આરોપમાંથી બહાર આવે છે તે એ છે કે આરોપીએ ફરિયાદીના ઘરની સામેના માર્ગને લગતા કેટલાક વિવાદને કારણે ૧૬.૦૭.૧૯૯૪ પર

લગભગ ૯ વાગ્યે મૃતક પર લાકડીઓ અને લોખંડની પાઈપથી હુમલો કર્યો હતો.અમે આ તબક્કે તપાસ અધિકારી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આરોપપત્રનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ.આરોપપત્રમાં આ ઘટના માટે ઉલ્લેખિત કારણ આરોપી નંબર ૧ની પુત્રીની પજવણીના સંદર્ભમાં છે.ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા આરોપમાં હુમલાનું આ કારણ અથવા કારણ ગાયબ છે.આમ, ઘટનાનું જે કારણ બન્યું છે તે ચોક્કસ નથી અને અલગ છે.

૬. મૃતકનું પોસ્ટમોર્ટમ હાથ ધરનાર પીડબ્લ્યુ ૧-ડૉ. બંશીધર ગણપતલાલ ગુપ્તાની જુબાની અનુસાર, મૃતકની ખોપરી પર ફેક્ચર થયું હતું અને આવી ઈજાઓને કારણે તેનું મૃત્યુ થયું હતું.પોસ્ટમોર્ટમ મુજબ મૃત્યુનું કારણ માથામાં ઈજા થવાના કારણે ફેક્ચર છે.ફરિયાદી-પીડબ્લ્યુ ૩-જાકુ દાઉદ બુચડની આંક ૨૧માં તપાસ કરવામાં આવે છે.તેણે આ ઘટનાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે અને જુબાની આપી છે કે રાત્રે ૮.૪૫ વાગ્યે, જ્યારે તે તેના ઘરે ભોજન કરી રહ્યો હતો, ત્યારે તેણે થોડો હોબાળો સાંભળ્યો અને તે મુજબ, બહાર દોડી ગયો અને જોયું કે આરોપી બાવલા સોઢા, આરોપી બાવલા સોઢા, આરોપી બાવલા સોઢા અને આરોપી નંબર ૪-ચુનુસ બાવલા સોઢા મૃતક પર લોખંડની પાઈપથી હુમલો કરી રહ્યા હતા અને તેથી, તે દરમિયાનગીરી કરવા માટે ત્યાં દોડી ગયો અને આરોપી બાવલા સોઢાને પાછળથી પકડી લીધો.તેણે એવો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે તેની ડાબી આંખમાં ઈજાઓ થઈ છે અને ત્યારબાદ ચારેય આરોપી ગુનાના સ્થળેથી

ભાગી ગયા હતા.ત્યારબાદ તેણે પદભ્રષ્ટ કર્યું છે કે ઘટના સમયે તેની કાકી-જીનતબેન હસંભાઈ પણ તેની બહેન-જેનાબેન અને તેની માતા સાથે આવી હતી.ઉલટ તપાસમાં, તેની પાસેથી જાણવા મળે છે કે તેને અન્ય આરોપીઓ સાથે લોકઅપમાં રાખવામાં આવ્યો હતો.તેની ઉલટ તપાસમાંથી વધુ જાણવા મળે છે કે ગુનાના સ્થળે કોઈ પ્રકાશ નહોતો.એવું પણ જાણવા મળ્યું છે કે તે પાનની દુકાન પર પહોંચ્યો હતો જ્યાં આ ઘટના બની હતી, તેને ખબર નહોતી કે ત્યાં બૂમો પડી રહી છે અને લડાઈ થઈ રહી છે.તેણે એમ પણ કહ્યું છે કે જ્યારે તેણે હોબાળો સાંભળ્યો ત્યારે તે પાનની દુકાન પર પાન ખાઈ રહ્યો હતો અને તે મુજબ તે ઘટના સ્થળે ગયો હતો.તેમણે અહેવાલ આપ્યો છે કે ચારેય આરોપી પાઈપથી મૃતક પર હુમલો કરી રહ્યા હતા.એક સૂચન પર, તેણે પદભ્રષ્ટ કર્યું છે કે તેને હુમલો કરવા પાછળનું કારણ ખબર નથી.આમ, તેની જુબાનીમાંથી, તે બહાર આવે છે કે ઘટનાની તારીખે, કોઈ પ્રકાશ નહોતો અને ભારે વરસાદ પડી રહ્યો હતો અને એવું લાગે છે કે ફરિયાદી દ્વારા આ ઘટનાને અતિશયોકિતભર્યું ગણાવવામાં આવી છે અને તે મૃતકના તબીબી પુરાવા સાથે સમાધાન કરતું નથી.તેની હાજરી પણ શંકાસ્પદ છે કારણ કે તેના તપાસ-ઈન-ચીફમાં, તેણે પદભ્રષ્ટ કર્યું છે કે જ્યારે તેણે હોબાળો સાંભળ્યો ત્યારે તે ઘરમાં હતો અને ભોજન કરતો હતો, જ્યારે તેની ઉલટ તપાસમાં તેણે પોતાને પાનની દુકાનમાં બતાવ્યો હતો.ડૉક્ટરના પુરાવાના પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં એવું સૂચન કરવામાં આવ્યું હતું કે મૃતકને તેના માથા પર ઈજા થઈ હતી અને તેના પર અન્ય કોઈ ઈજાઓ મળી

નથી.બચાવ પક્ષે ફરિયાદી દ્વારા આરોપીની પુત્રીની સતામણીની ઘટનાને પણ દર્શાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે, જો કે, તેણે આ ઘટનાને સંપૂર્ણપણે નકારી છે.

૭. અન્ય એક નજરે જોનાર પી. ડબલ્યુ. ૮-જુમાભાઈ અલીભાઈ છે, જેમણે રાત્રે લગભગ ૮:૩૦-૯ વાગ્યે બનેલી ઘટનાનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે. તેમણે ઉલ્લેખ કર્યો છે કે ફરિયાદીના ઘરની સામેના રસ્તાને લઈને કેટલાક વિવાદને કારણે આ ઘટના બની છે.તે પણ સાબિત થાય છે કે આરોપી નંબર ૧ એ મૃતક-હસન મામેદ બુચાદના માથા પર પાઈપ વગાડ્યો હતો, આરોપી નંબર ૨ એ એક-જાકુબેન બાવલાને ધક્કો માર્યો હતો અને માથા પર પાઈપ વગાડ્યો હતો, જે ફરિયાદી છે અને ત્યારબાદ ભાગી ગયો હતો.તેમણે એ પણ જુબાની આપી છે કે ચારેય આરોપીઓ પાસે લોખંડની પાઈપ હતી અને તેઓ મૃતક પર હુમલો કરી રહ્યા હતા.તેણે કબૂલાત કરી છે કે ભારે વરસાદને કારણે રસ્તાના ઉપયોગ માટે તેની અને આરોપી સાથે ઝઘડો થયો હતો.તેણે તેની ઉલટ તપાસમાં એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે તેમને પણ પોલીસ દ્વારા લોકઅપમાં રાખવામાં આવ્યા હતા અને હાલના આરોપીઓ નજીકના લોકઅપમાં હતા.તેની ઉલટ તપાસમાં, તેણે વધુ જુબાની આપી છે કે આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકના માથા પર પાઈપ ફટકો માર્યો હતો અને ત્યારબાદ, તેણે તેના પર પ્રહારો કરવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું, જો કે, તે શરીરના કયા ભાગ પર આવા પ્રહારો કરવામાં આવ્યા હતા તે કહી શક્યો ન હતો.તેમણે એ સૂચનને પણ નકારી કાઢ્યું છે કે ફરિયાદી સિવાય અન્ય કોઈ

વ્યક્તિને પણ ઈજા થઈ છે કે કેમ તેની તેમને જાણ નથી.તેણે એવો ઉલ્લેખ કર્યો નથી કે તેણે આરોપી પર કોઈ ઈજા જોઈ નથી.તેમણે ભારે વરસાદનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે.આ સાક્ષીનો પુરાવો વિશ્વાસને પ્રેરિત કરતો નથી કારણ કે તેણે ઘટના વિશેના મહત્વપૂર્ણ તથ્યોને દબાવવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો છે.તેનો પુરાવો પણ અતિશયોકિતભર્યો હોવાનું જણાય છે, અને તે રસ ધરાવતો સાક્ષી હોવાનું જણાય છે.

૮. અન્ય એક નજરે જોનાર સાક્ષી મૃતકની પત્ની છે, જેની પી. ડબલ્યુ. ૭- જીનતબેન હસંભાઈ ખાતે તપાસ કરવામાં આવી હતી.તેણીએ જુબાની આપી છે કે આ ઘટના રાત્રે ૯ વાગ્યે બની છે અને જ્યારે તેણીએ ઘોંઘાટ અને રડવાનો અવાજ સાંભળ્યો, ત્યારે તે ઘટના સ્થળે ગઈ અને જોયું કે તમામ આરોપીઓ મૃતકને ગાળો આપી રહ્યા હતા.તેણીએ જણાવ્યું છે કે તમામ આરોપીઓ મૃતકને ગાળો આપી રહ્યા હતા.તેણીએ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે આરોપી નંબર ૧ એ મૃતકની ડાબી બાજુએ ફટકો માર્યો હતો, જે તેનો પતિ હતો અને ત્યારબાદ, જ્યારે તેનો પતિ નીચે પડ્યો ત્યારે ચારેય આરોપીઓએ મૃતકને પાઈપથી મારવાનું શરૂ કર્યું હતું.તેણીએ તેની ઉલટ તપાસમાં પણ સ્વીકાર્યું છે કે જ્યારે ઘટના બની ત્યારે કોઈ પ્રકાશ નહોતો કારણ કે તે વિસ્તારમાં કોઈ વિદ્યુત લાઈન નથી.આમ, આ સાક્ષીનો પુરાવો પણ તબીબી પુરાવા સાથે મેળ ખાતો નથી.તેણીની કોસ

એક્ઝામિનેશનમાં, તેણીએ સ્વીકાર્યું છે કે તે કહી શકતી નથી કે શરીરના કયા ભાગ પર આરોપી નંબર ૧ એ મૃતક પર લોખંડની પાઈપથી હુમલો કર્યો હતો.

૯. અમે આ તબક્કે બચાવ પક્ષના સાક્ષીના પુરાવાનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ.બચાવ પક્ષના સાક્ષી બચાવ પક્ષના સાહેદ૧-ડૉ. નવીનચંદ્ર કાંજીભાઈ હરિયા, જેમણે આરોપી નં.૧-જકુ બાવલા સોઢાની તપાસ કરી છે.તેની જુબાની દર્શાવે છે કે જકુ બાવલા સોઢાને ચાર ઈજાઓ થઈ હતી.૧૭.૦૧.૧૯૯૭ તારીખનું તબીબી પ્રમાણપત્ર દર્શાવે છે કે જકુ બાવલા સોઢાને નીચેની તકલીફો સહન કરવી પડી હતી:-

“(૧) “એલ. ટી. પામની મધ્યમાં વધેલા ૧/૨ "x ૧/૨".

(૨) લેફ્ટનન્ટ ફોરઆર્મના પશ્ચાદવર્તી પાસાના ઉપરના ૨/૩ ભાગ પર ફેલાયેલ સોજો અને કોમળતા, લેફ્ટનન્ટ ફોરઆર્મના મીટર/૩ પર ૧ "x ૧/૬" સ્કેબની રચના સાથે (પશ્ચાદવર્તી પાસું)

(૩) લેફ્ટનન્ટ પગની બાજુની બાજુના ઉપરના ૨/૩ ભાગ પર તીવ્ર સોજો ફેલાવો.

(૪) એલ. ટી. જાંઘની બાજુની બાજુના એક તૃતિયાંશ ભાગની મધ્યમાં ભુરો રંગના ૨ "x ૨" સંકોચન સાથે હળવો સોજો ફેલાવો.

ઉપરની ઈજા હાર્ડ એન્ડ બ્લન્ટ સબસ્ટન્સને કારણે થાય છે. ઈજાની પ્રકૃતિ સરળ.”

૧૦. બચાવ પક્ષના સાક્ષી ડી. ડબલ્યુ. ૧-ડૉ. નવીનચંદ્ર કાંજીભાઈ હરિયાએ પણ આરોપી બાવલા સોઢાની તપાસ કરી હતી અને તેના જુવાનીમાં જણાવ્યું હતું કે તેને નીચેની ઈજા થઈ હતી:—

“(૧) એલ. ટી. ઝાયગોમેટિક પ્રદેશ પર ભૂરા રંગના કાંટુઝન સાથે ચહેરાની એલ. ટી. બાજુ પર હળવો સોજો ફેલાવો અને બાહ્ય ખૂણા પર સહેજ લાલ ઈરે સાથે ૪ સે. મી. નું ડુપ્પા પાસું ફેલાવો.

(૨) રક્તસ્રાવ સાથે લેફ્ટનન્ટ પગના ડોર્સમ પર બે સી. એલ. ડબલ્યુ. ૧/૨ "X ૧/૪".

(૩) આર. ટી. પગ પર ૬ "X ૧" સ્કેબ રચના સાથે વ્હીલ માર્ક હળવા ભૂરા રંગનું હોય છે.

(૪) આર. ટી. પગ હળવા બદામી રંગ પર ઘર્ષણ ૧ "X ૧" સાથે ઘર્ષણ.

(૫) લેફ્ટનન્ટ ફોરઆર્મ એલ. પી. ઓ. પી. પાસાના એમ/૩ પર સ્કેબ રચના ૧/૬ "X ૧/૬".

(૬) લેફ્ટનન્ટ ઓસીસિસ્ટલ પ્રદેશ પર સ્કેબ રચના ૧ "X ૧/૪". ઉપરની ઈજા હાર્ડ એન્ડ બ્લન્ટ સબસ્ટન્સને કારણે થાય

છે.જો કોઈ ગૂંચવણ ઊભી ન થઈ હોય તો પુનઃપ્રાપ્તિનો સમયગાળો દસ દિવસ સરળ છે.”

૧૧. આમ, આ સાક્ષીના પુરાવા અને તબીબી અહેવાલમાંથી, તે બહાર આવે છે કે આરોપી બાવલા સોઢા અને આરોપી બાવલા સોઢાને આ ઘટનામાં ઉપરોક્ત ઈજાઓ થઈ હતી.બચાવ પક્ષની સાક્ષી બચાવ પક્ષના સાહેદૃ-હુસૈના જાફુ, જે આરોપી નં.૧-જફુ બાવલા સોઢાની પુત્રી છે, તેણે ખાસ કરીને ફરિયાદી દ્વારા તેના ઘરે તેની છેડતી વિશે ઉલ્લેખ કર્યો છે, જે આ ઘટનાનું કારણ હતું.તેમણે ખાસ કરીને એમ પણ કહ્યું છે કે તેઓ સરપંચ પાસે ગયા હતા જેથી આરોપી નંબર ૧ સામે યોગ્ય ફરિયાદ દાખલ કરી શકાય.જો કે, સરપંચે તેણીને આવું ન કરવાની સલાહ આપી હતી કારણ કે તેણીની સગાઈ થઈ ગઈ હતી અને તેણીના લગ્ન અને પ્રતિષ્ઠા જોખમમાં મુકાઈ જશે.

૧૨. બચાવ પક્ષના અન્ય સાક્ષી ડી. ડબલ્યુ. જ-ડૉ. વિજયકુમાર ચંદૂલાલ પોપટ છે, જે ઈરવિન હોસ્પિટલમાં આકસ્મિક તબીબી અધિકારી તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતા અને જેમણે આરોપી બાવલા સોઢાની હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો ત્યારે તપાસ કરી હતી.

૧૩. અન્ય ડૉક્ટર ડી. ડબલ્યુ. પ-ડૉ. ભરત જયંતીલાલ પુનતારની આંક ૮૦ ખાતે તપાસ કરવામાં આવી હતી.આ ડૉક્ટરે આરોપી નંબર ૧ની પણ તપાસ કરી હતી અને એ પણ ઉદ્દેખ કર્યો હતો કે તેના ડાબા હાથમાં ફેકચર થયું છે અને વધુ તપાસ પર તેને ઇરવિન હોસ્પિટલના ઓર્થોપેડિક વિભાગમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો.આમ, તબીબી પુરાવા દર્શાવે છે કે આરોપી નંબર ૧ ને અસ્થિભંગ સહિત અનેક ઇજાઓ થઈ હતી, તેને પણ ઉક્ત હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે દસ દિવસ સોઢી અંદરના દર્દી તરીકે રહ્યો હતો અને ઉપરોક્ત ડીડબલ્યુ પ દ્વારા તેની સારવાર કરવામાં આવી હતી.આરોપીઓના ૩૧૩ નિવેદનોમાં તેમણે ખાસ કરીને ફરિયાદી દ્વારા આરોપી નંબર ૧ની પુત્રીની છેડતીની ઘટનાને કારણે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલા હુમલાનો ઉદ્દેખ કર્યો છે.એવું કહેવામાં આવે છે કે ફરિયાદી અને મૃતકએ તેમનો સામનો કર્યો હતો અને સાક્ષી ડી. ડબલ્યુ. ૩ હુસૈનાની છેડતી માટે ગામના સરપંખનો સંપર્ક કરવા બદલ લોખંડની પાઈપ અને લાકડીઓથી તેમના પર હુમલો કર્યો હતો, અને તેઓએ પોતાનો બચાવ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, અને ગામમાં પ્રકાશ ન હોવાથી અંધારું હતું.ફોસ ફરિયાદ પણ નોંધવામાં આવી હતી અને ફરિયાદી અને અન્ય વ્યક્તિઓની પણ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેમને લોકઅપમાં રાખવામાં આવ્યા હતા.આ તબક્કે, અમે તપાસ અધિકારીના પુરાવાનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ.

૧૪. ફરીયાદ પક્ષના સાહેદ ૧૧-જયદેવસિંહ જસવંતસિંહ જાડેજાની આંક ૫૦માં તપાસ કરવામાં આવે છે.તેમણે ફરિયાદી સામે વર્તમાન આરોપી દ્વારા નોંધાયેલા કોસ-એફ. આઈ. આર. નો ઉલ્લેખ કર્યો છે અને ફરિયાદી તરફથી વર્તમાન આરોપી અને આરોપી સહિત આરોપીની ધરપકડનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે.તેની ઉલટ તપાસમાં, તેની પાસેથી જાણવા મળે છે કે તેણે આરોપીને થયેલી ઈજાઓ વિશે પૂછપરછ કરી ન હતી, અને તેણે સાક્ષી પાસેથી ખુલાસો માંગવાનું યોગ્ય માન્યું ન હતું.

૧૫. ટ્રાયલ કોર્ટે ઉપરોક્ત પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, આત્મરક્ષાનો લાભ આપીને આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા છે, જો કે અમે કાયદાની જોગવાઈ અંગે કોઈ ચર્ચા શોધી શક્યા નથી કે જેના હેઠળ આવા લાભ આપવામાં આવે છે, અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો સાથે સંમત છીએ.

૧૬. આપણે આ તબક્કે **દર્શન સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૧૦) ૨ એસ. સી. સી. ૩૩૩**ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૮૬ અને ૧૦૬ના સિદ્ધાંત અને અવકાશનો સારાંશ આપ્યો છે, જે નિવારક સંરક્ષણના અધિકાર સાથે સંબંધિત છે.એ જ નીચે પ્રમાણે છે:-

“૫૮. નીચેના સિદ્ધાંતો નીચેના ચુકાદાઓની તપાસ પર ઉભરી આવે છે:

(૧) આત્મ-સંરક્ષણ એ મૂળભૂત માનવ વૃત્તિ છે અને તમામ સુસંસ્કૃત દેશોના ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્ર દ્વારા તેને યોગ્ય રીતે માન્યતા આપવામાં આવે છે.તમામ મુક્ત, લોકશાહી અને સુસંસ્કૃત દેશો અમુક વાજબી મર્યાદાઓમાં ખાનગી સંરક્ષણના અધિકારને માન્યતા આપે છે.

(૨) ખાનગી બચાવનો અધિકાર માત્ર તે જ વ્યક્તિ માટે ઉપલબ્ધ છે જે અચાનક તોળાઈ રહેલા જોખમને ટાળવાની જરૂરિયાતનો સામનો કરે છે, આત્મ-નિર્માણનો નહીં.

(૩) આત્મરક્ષાના અધિકારને અમલમાં મૂકવા માટે માત્ર વાજબી આશંકા પૂરતી છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તે જરૂરી નથી કે ખાનગી બચાવના અધિકારને જન્મ આપવા માટે ગુનાનું વાસ્તવિક કમિશન હોવું જોઈએ.તે પૂરતું છે જો આરોપીએ આશંકા વ્યક્ત કરી હોય કે આવા ગુનાની વિચારણા કરવામાં આવી છે અને જો ખાનગી બચાવના અધિકારનો ઉપયોગ કરવામાં ન આવે તો તે આચરવામાં આવે તેવી શક્યતા છે.

(જ) વાજબી આશંકા ઊભી થાય તે જલદી જ ખાનગી બચાવનો અધિકાર શરૂ થાય છે અને તે આવી આશંકાના સમયગાળા સાથે સુસંગત છે.

(પ) હુમલા હેઠળની વ્યક્તિ કોઈ પણ અંકગણિતની ચોક્કસતા સાથે તેના બચાવના પગલામાં તબક્કાવાર ફેરફાર કરે તેવી અપેક્ષા રાખવી અવાસ્તવિક છે.

(ડ) ખાનગી બચાવમાં આરોપી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતું બળ વ્યક્તિ અથવા સંપત્તિના રક્ષણ માટે સંપૂર્ણપણે અપ્રમાણસર અથવા જરૂરી કરતાં ઘણું વધારે ન હોવું જોઈએ.

(ઢ) તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જો આરોપી આત્મરક્ષાની વિનંતી ન કરે તો પણ, જો તે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી ઉદ્ભવે તો તે આવી અરજી પર વિચાર કરવા માટે તૈયાર છે.

(ઁ) આરોપીએ વાજબી શંકાની બહાર ખાનગી બચાવના અધિકારનું અસ્તિત્વ સાબિત કરવાની જરૂર નથી.

(૯) ભારતીય દંડ સંહિતા ખાનગી બચાવનો અધિકાર ત્યારે જ પ્રદાન કરે છે જ્યારે તે ગેરકાયદેસર અથવા ખોટું કાર્ય ગુનો હોય.

(૧૦) જે વ્યક્તિ પોતાનો જીવ અથવા અંગ ગુમાવવાનું નિકટવર્તી અને વાજબી જોખમમાં હોય તે આત્મરક્ષાની ક્વાયતમાં તેના હુમલાખોરને કોઈપણ નુકસાન પહોંચાડી શકે છે, ભલે તે હુમલાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે અથવા સોઢી ધમકી આપવામાં આવે.”

૧૭. એરોનલાઈન ૨૦૧૯ એસસી ૧૩૭ માં નોંધાયેલા પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર દ્વારા સુકુમારન વિરુદ્ધ રાજ્ય પ્રતિનિધિના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:—

“૩૩. આઈ. પી. સી. ની કલમ ૯૭ એ જોગવાઈ કરે છે કે ખાનગી બચાવનો અધિકાર માત્ર માનવ શરીરને અસર કરતા કોઈપણ ગુના સામે પોતાના શરીરની સુરક્ષા માટે જ નહીં પરંતુ અન્ય કોઈ પણ વ્યક્તિના શરીરની સુરક્ષા માટે પણ છે. આ અધિકારમાં મિલકતની સુરક્ષા પણ સામેલ છે, પછી ભલે તે કોઈની પોતાની હોય કે અન્ય વ્યક્તિની, ચોક્કસ ચોક્કસ ગુનાઓ, એટલે કે, ચોરી, લૂંટ, તોફાન અને ગુનાહિત અતિક્રમણ સામે. આ અધિકાર અને તેના અવકાશ પરની મર્યાદાઓ નીચેના વિભાગોમાં દર્શાવવામાં આવી છે. એક બાબત માટે, જો જાહેર

સત્તામંડળના રક્ષણ માટે સમય હોય તો અધિકાર ઊભો થતો નથી, અને બીજી બાબત માટે, તે સંરક્ષણના હેતુ માટે જરૂરી કરતાં વધુ નુકસાન પહોંચાડવા સોઢી વિસ્તરતો નથી.બીજી મર્યાદા એ છે કે જ્યારે મૃત્યુ થાય છે, ત્યારે અધિકારનો ઉપયોગ કરતી વ્યક્તિ મૃત્યુની વાજબી આશંકા હેઠળ હોવી જોઈએ, અથવા ગંભીર ઈજા થવી જોઈએ, પોતાને અથવા જેમને તે રક્ષણ આપે છે તેમને; અને મિલકતના કિસ્સામાં, તેના માટે જોખમ કલમ ૧૦૩ માં નિર્દિષ્ટ પ્રકારનું હોવું જોઈએ.અધિકારનો વ્યાપ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૦૨ અને ૧૦૫માં વધુ સમજાવવામાં આવ્યો છે. (અમજદ ખાન વિરુદ્ધમાં ન્યાયમૂર્તિ વિવિચન બોઝના અવલોકનો જુઓ. હાજી મોહમ્મદ ખાન, AIR ૧૯૫૨ SC ૧૬૫) "

૧૮. ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને કેસના તથ્યોને લાગુ કરીને, રેકૉર્ડ પર સ્થાપિત પુરાવા દર્શાવે છે કે ફરિયાદીએ સાચા અને સાચા તથ્યોને દબાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો.તપાસ અધિકારીએ પણ સમગ્ર ઘટનાની તપાસ કરવાની કાળજી લીધી ન હતી અને આરોપીઓને થયેલી ઈજાઓ અંગે ખુલાસો માંગવો યોગ્ય માન્યો ન હતો.

૧૯. અહીં ઉપર ઉલ્લેખ કર્યો છે અને નોંધવામાં આવ્યો છે તેમ, ઘટના પાછળનું કારણ અથવા કારણ પણ અલગ અલગ છે.તપાસ અધિકારી દ્વારા દાખલ

કરવામાં આવેલી આરોપપત્ર, ફરિયાદી દ્વારા આરોપી નંબર ૧ ની પુત્રીની સતામણીનું કારણ અથવા કારણ દર્શાવે છે, જ્યારે આરોપ માર્ગ/માર્ગને લગતા કેટલાક વિવાદની ઘટનાનો ઉદ્દેશ કરે છે.પૂરતા પુરાવા છે જે સૂચવે છે કે ઘટનાની રાત્રે ૯ વાગ્યે પ્રકાશ નહોતો અને જ્યારે ભારે વરસાદ પડ્યો ત્યારે તે બન્યું હતું.પ્રત્યક્ષદર્શીઓએ એ જુબાની આપીને આ ઘટનાને અતિશયોક્તિપૂર્ણ બનાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે તમામ આરોપીઓએ મૃતક પર લોખંડની પાઈપથી અનેક વાર કર્યા હતા, જે પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ અને ડૉક્ટરના પુરાવાથી વિપરીત છે.પુરાવા એ પણ દર્શાવે છે કે આરોપીઓને પણ ૧૯ ઈજાઓ થઈ છે, ખાસ કરીને આરોપી બાવલા સોઢા અને આરોપી નંબર ૨-ઈબ્રાહિમ બાવલા સોઢાને ગંભીર અને ગંભીર ઈજા થઈ છે અને તેઓએ ખાસ કરીને ઘટના અને સમગ્ર લડાઈ પાછળનું કારણ વર્ણવ્યું છે.તે તેમનો કેસ છે કે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા હુમલાને કારણે પોતાનો બચાવ કરતી વખતે આ ઘટના બની છે.આ સંબંધમાં કોઈ તપાસ કરવામાં આવતી નથી.આથી, ફરિયાદી સ્વચ્છ હાથ સાથે આવ્યો નથી, અને તેણે અને અન્ય સાક્ષીઓએ ઘટનાના મહત્વપૂર્ણ તથ્યોને દબાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

૨૦. સર્વોચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોમાં સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે આત્મ-સંરક્ષણ એ મૂળભૂત માનવ વૃત્તિ છે અને તમામ સુસંસ્કૃત દેશોના ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્ર દ્વારા તેને યોગ્ય રીતે માન્યતા આપવામાં આવી છે અને ખાનગી

બચાવનો અધિકાર માત્ર એક જ વ્યક્તિને ઉપલબ્ધ છે, જેનો અચાનક સામનો થાય છે.એવું પણ માનવામાં આવે છે કે આરોપીએ વાજબી શંકાની બહાર ખાનગી બચાવના અધિકારનું અસ્તિત્વ સાબિત કરવાની જરૂર નથી અને જે વ્યક્તિ પોતાનો જીવ અથવા અંગ ગુમાવવાનું નિકટવર્તી અને વાજબી જોખમમાં હોય તે આત્મરક્ષાનો ઉપયોગ કરીને તેના હુમલાખોરને કોઈપણ નુકસાન પહોંચાડી શકે છે, ભલે તે હુમલાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે અથવા સોઢી ધમકી આપવામાં આવે.એવું માનવામાં આવે છે કે ખાનગી સંરક્ષણનો અધિકાર માત્ર માનવ શરીરને અસર કરતા કોઈપણ ગુના સામે પોતાના શરીરની સુરક્ષા માટે જ નહીં, પરંતુ અન્ય કોઈ પણ વ્યક્તિના શરીરની સુરક્ષા માટે પણ છે.આ અધિકારમાં મિલકતની સુરક્ષા પણ સામેલ છે, પછી ભલે તે કોઈની પોતાની હોય કે અન્ય વ્યક્તિની, ચોક્કસ ચોક્કસ ગુનાઓ, એટલે કે ચોરી, લૂંટ, તોફાન અને ગુનાહિત અતિક્રમણ સામે.તે પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે એક બાબત માટે, જો જાહેર સત્તામંડળોની સુરક્ષાનો આશરો લેવાનો સમય હોય તો અધિકાર ઊભો થતો નથી, અને બીજી બાબત માટે, તે સંરક્ષણના હેતુ માટે જરૂરી કરતાં વધુ નુકસાન પહોંચાડવા સોઢી વિસ્તરતો નથી અને બીજી મર્યાદા એ છે કે જ્યારે મૃત્યુ થાય છે, ત્યારે અધિકારનો ઉપયોગ કરતી વ્યક્તિ મૃત્યુની વાજબી આશંકા હેઠળ હોવી જોઈએ અથવા પોતાને અથવા જેમને તે રક્ષણ આપી રહ્યો છે તેમને ગંભીર ઈજા પહોંચાડવી જોઈએ.

૨૧. વર્તમાન કેસમાં, જો ફરિયાદી પક્ષના કેસને જેમ છે તેમ ગણવામાં આવે તો પણ, મૃતકનું મૃત્યુ વરસાદ દરમિયાન અંધારામાં રાત્રિના સમયે થયું છે, અને હુમલો દરમિયાન, એવું લાગે છે કે મૃતકના માથા પર એક ફટકો મારવામાં આવ્યો હતો, જેના કારણે તેનું મૃત્યુ થયું હતું. આરોપીએ ભોગવેલી ૧૯ ઈજાઓમાંથી, તે સુરક્ષિત રીતે ધારી શકાય છે કે ફરિયાદી અને મૃતક દ્વારા ફૂર હુમલાને કારણે મૃત્યુ અથવા ગંભીર ઈજા થવાની નિકટવર્તી ધમકી હતી. ફરિયાદી અને સાક્ષીઓએ ઘટનાઓની ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ હકીકતોને દબાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને તેઓ સ્વચ્છ હાથ સાથે આવ્યા નથી. આવા સંજોગોમાં અને જે રીતે ઘટના બની છે તે રીતે, આરોપી દ્વારા ૩૧૩ નિવેદનમાં આપવામાં આવેલું સ્પષ્ટીકરણ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાના ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં સંતોષકારક લાગે છે.

૨૨. આપણે આ તબક્કે, ફકરા નં. ૬૧ માં દર્શન સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિરીક્ષણોનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ. એ જ નીચે પ્રમાણે છે:—

“૬૧. નિર્દોષ જાહેર થવાના કિસ્સામાં, જો ટ્રાયલ કોર્ટનો મત સંભવિત અથવા બુદ્ધિગમ્ય દૃષ્ટિકોણ હોય, તો અપીલીય અદાલત અથવા ઉચ્ચ અદાલત તેમાં દખલ કરવાનું વાજબી ઠેરવશે નહીં. તે સ્થાયી કાનૂની

સ્થિતિ છે કે નિર્દોષતાની ધારણા છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી તે ધારણા વધુ મજબૂત બને છે. જ્યાં સોઢી તે સ્પષ્ટ નિષ્કર્ષ પર ન આવે કે ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો સંપૂર્ણપણે વિફલ છે અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે, અપીલ કોર્ટ અથવા હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા અભિપ્રાય સિવાય અન્ય કોઈ અભિપ્રાય બુદ્ધિગમ્ય અથવા શક્ય નથી ત્યાં સોઢી અપીલ કોર્ટ અથવા હાઈકોર્ટ નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાને ઉલટાવી શકશે નહીં.”

૨૩. નિરીક્ષણોમાં સુપ્રીમ કોર્ટ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના કિસ્સામાં હાઈકોર્ટને ચેતવણી આપે છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે જ્યાં સોઢી તે સ્પષ્ટ નિષ્કર્ષ પર ન આવે કે ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો સંપૂર્ણપણે વિફલ છે અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે, અપીલ કોર્ટ અથવા હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા અભિપ્રાય સિવાય અન્ય કોઈ અભિપ્રાય બુદ્ધિગમ્ય અથવા શક્ય નથી ત્યાં સોઢી અપીલ કોર્ટ અથવા હાઈકોર્ટ નિર્દોષતાના ચુકાદાને ઉલટાવી શકશે નહીં.

૨૪. આમ, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ મુક્તિના કિસ્સામાં અપીલ કોર્ટની પ્રતિબંધિત દખલગીરીને ધ્યાનમાં રાખીને અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષ મુક્તિના કેસમાં અમને કોઈ

વિફૂતિ દેખાતી નથી, અમે આરોપીના નિર્દોષ મુક્તિના નિર્ણયમાં ખલેલ પહોંચાડવા માંગતા નથી.

રપ. તેથી હાલની અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તાત્કાલિક પરત કરવામાં આવશે.

એસડી/-

(એ. એસ. સુપેહિયા,ન્યાયમૂર્તી શ્રી)

એસડી/-

(ગીતા ગોપી, ન્યાયમૂર્તી શ્રી)

વિષય:

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.